

Юрлитинформ, 2013. — 400 с.

13. Шиканов В. И. Теоретические основы тактических операций в расследовании преступлений. — Иркутск: Изд-во Иркут. Ун-та, 1983. — 200 с.

14. Шевчук В. М. Організаційна функція тактичних операцій / В. М. Шевчук // Юрид. наука : наук. юрид. журн. — К. : Нац. акад. управління, 2011. — Вип. 1. — С. 177-180.

УДК 343.915

Пасека М. О.,

кандидат юридичних наук, асистент кафедри
правосуддя юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

КРИМІНАЛІСТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ОСІБ НЕПОВНОЛІТНІХ ПРАВОПОРУШНИКІВ

У статті на підставі аналізу наукових джерел з криміналістики, криминології, кримінального права, юридичної психології, а також статистичних даних МВС України, розглянута криміналістична класифікація осіб неповнолітніх правопорушників, висвітлене авторське бачення щодо її удосконалення з метою підвищення практичного значення для розслідування злочинів, вчинених неповнолітніми.

Ключові слова: кримінальне правопорушення, неповнолітній, правопорушник, криміналістична класифікація.

В статье на основании анализа научных источников из криминалистики, криминологии, криминального права, юридической психологии, а также статистических данных МВД Украины, рассмотрена криминалистическая классификация лиц несовершеннолетних правонарушителей, освещено авторское видение относительно ее усовершенствования с целью повышения практического значения для расследования преступлений, совершенных несовершеннолетними.

Ключевые слова: уголовное правонарушение, несовершеннолетний, правонарушитель, криминалистическая классификация.

The article is based on an analysis of sources of scientific criminology, criminology, criminal law, legal psychology, and statistics Ministry of Internal Affairs of Ukraine, considered the criminalistics classification of persons juveniles highlighted the author's vision for its improvement in order to increase its relevance for the investigation of crimes committed by juveniles.

Keywords: criminal offence, minor, offender, criminalistics classification.

Постановка проблеми. Для українського суспільства проблема зростання рівня злочинності серед неповнолітніх є актуальною. На це постійно звертається увага соціологами, педагогами, науковцями, практичними працівниками судових і правоохоронних органів, представниками правозахисних інституцій, політиками.

Особливості фізичного та психологічного розвитку неповнолітнього накладають надзвичайно великий відбиток на його поведінку. Зокрема, бажання самоствердитися та самовиразитися перед однолітками, дорослими і суспільством, почуття «дорослості» та амбіційності часто є мотиваційною силою його протиправних діянь.

Відповідно до статистичних даних МВС України у 2009 році злочини вчинили 12 956 неповнолітніх, у 2010 році – 13 951 неповнолітніх, 2011 році – 13 655 неповнолітніх, 2012 році – 12 053 неповнолітніх. Упродовж I кварталу 2013 року слідчими органів внутрішніх справ розслідувалось 3421 кримінальне провадження про правопорушення, вчинені дітьми, з яких 1537 направлено до суду з обвинувальним актом, до кримінальної відповідальності притягнуто 1822 неповнолітні особи.

Станом на 1 січня 2013 року в установах відбування покарань України перебувало 1282 неповнолітні особи. Відповідно до вищезазначених даних, майже 10 % кримінальних правопорушень у державі вчинили саме діти. Природно, що

такий стан речей не може не викликати занепокоєння, оскільки неповнолітні є майбутнім держави та її розвитку.

Удосконалення криміналістичної класифікації особи неповнолітнього правопорушника дає можливість сформулювати практичні рекомендації щодо використання цих відомостей для ефективного розслідування та розкриття злочинів вчинених ними.

Аналіз дослідження даної проблеми. Криміналістична класифікація особи неповнолітнього правопорушника досліджувалась вітчизняними та зарубіжними вченими, зокрема: В.С. Кузьмічовим, Г.І. Прокопенко, Є.Д. Лук'янчиковим, Л.Г. Татьяніною, Л.Ф. Обуховою, В.А. Крутецьким, В.С. Мухіною, О.В. Запорожецем, Л.П. Василенко та іншими.

Метою даної статті є висвітлення та удосконалення криміналістичної класифікації осіб неповнолітніх правопорушників.

Виклад основного матеріалу. Врахування приналежності неповнолітнього до відповідної класифікаційної групи дозволяє слідчому: а) правильно застосовувати норми закону, що регламентують процес провадження щодо неповнолітніх; б) виявляти та встановлювати всі істотні обставини кримінального провадження; в) обирати найбільш ефективні тактичні прийоми провадження слідчих (розшукових) дій за участю неповнолітнього, а також сприяє налагодженню психологічного контакту з неповнолітнім. Проведене криміналістичне дослідження особи неповнолітнього правопорушника дозволяє вирішити наукову задачу – сформулювати практичні рекомендації щодо використання цих відомостей для ефективного розкриття й розслідування злочинів, учинених неповнолітніми.

За загальним тлумаченням поняття «класифікація» розуміється як система розподілу предметів, явищ або понять на класи, групи тощо за спільними ознаками, властивостями [1, с. 175].

Під криміналістичною класифікацією осіб неповнолітніх правопорушників слід розуміти систему розподілу неповнолітніх правопорушників за спільними ознаками або властивостями, які мають значення для ефективного

розслідування та розкриття кримінальних правопорушень криміналістичними засобами, прийомами та методами.

Неповноліття розглядається як великий період, який поділяється на певні вікові етапи. Кожний період – це відрізок життєвого шляху підростаючого індивіда та, водночас, певний щабель його розвитку як особистості з характерними для нього відносно стійкими якісними особливостями [2, с.124]. В. С. Мухіна зазначає, що вікові етапи психічного розвитку не є тотожними біологічному розвитку. Вони мають історичне походження. Вікові межі кожного етапу, час настання критичних періодів можуть істотно варіювати залежно від звичаїв, традицій, особливостей виховання неповнолітніх, а також системи освіти кожної країни [3, с. 43-44]. Так, у 50-х роках ХХ століття О. В. Запорожець розподілив психічний розвиток неповнолітніх на наступні періоди, що якісно відрізняються один від одного: 1) період немовляти (від народження до 1 року); 2) переддошкільне дитинство (від 1 до 3 років); 3) дошкільне дитинство (від 3 до 7 років), молодше шкільне дитинство (від 7 до 10 років); 4) підлітковий вік (від 11 до 14 років); 5) рання юність (від 14 до 17 років) [4, с. 77]. П. І. Івановим також була запропонована періодизація розвитку людини, зокрема, до стадій розвитку неповнолітніх вчений відносить: 1) новонароджена дитина (від народження до 2 місяців); 2) вік немовляти (від 2 до 12-14 місяців); 3) переддошкільний вік (від 12-14 місяців до 3 років); 4) дошкільний вік (від 3 до 7 років (молодший дошкільний – від 3 до 5 років і старший дошкільний – від 5 до 7 років); 5) молодший шкільний вік (від 7 до 11-12 років); 6) середній шкільний вік (від 11-12 до 14-15 років); 7) старший шкільний вік (від 14-15 до 17-18 років) [5, с. 223].

На початку ХХІ століття у психології періодизація за віком неповнолітніх включає вже більше етапів розвитку, оскільки вчені беруть до уваги також і внутрішньоутробний період. Так, М. В. Савчин та Л. П. Василенко пропонують десять стадій вікової періодизації розвитку людини, з них вісім стосуються неповнолітніх, зокрема: 1) пренатальний період (від зачаття до пологів); 2) натальний період (пологи); 3) період новонародженості (від народження до 2 місяців); 4) вік

немовляти (від 2 місяців до 1 року); 5) ранній дитячий вік (від 1 до 3 років); 6) дошкільний вік (від 3 до 6-7 років (молодший дошкільний вік – 4-й рік; середній дошкільний вік – 5-й рік; старший дошкільний вік – 6-7-й рік); 7) молодший шкільний вік (від 6-7 до 10-11 років); 8) дорослішання: підлітковий вік (від 11 до 14 років у дівчаток і від 12 до 15 років у хлопчиків); рання юність (від 15-16 до 17-18 років) [6, с. 48].

Саме переднатальний період (до народження), перинатальний (перед народженням та навколо нього) та натальний (пологи) є важливими для розвитку дитини та формування її психіки, але зазначені періоди слід залишити на дослідження психологам та медикам.

Із зазначених вище, найбільш практично значущими для криміналістики є вікові періодизації неповнолітніх, запропоновані М. В. Савчином та Л. П. Василенко, але починаючи від дитячого віку (від 1 до 3 років). Водночас, поділяючи точки зору тих авторів, які вікову періодизацію розвитку неповнолітніх розподіляють на шість етапів [7, с.118; 8, с.141 ; 9]: 1) вік немовляти (до 1 року); 2) раннє дитинство (від 1 до 3 років); 3) дошкільний вік (від 3 до 6-7 років); 4) молодший шкільний вік (від 6-7 до 11-12 років); 5) підлітковий вік (від 11-12 до 14-15 років); 6) вік ранньої юності (від 14-15 до 18 років).

Для криміналістів найбільший інтерес становлять чотири вікові групи особи неповнолітнього, а саме: дошкільний вік (від 3 до 6-7 років); молодший шкільний вік (від 6-7 до 11-12 років); підлітковий вік (від 11-12 до 14-15 років); вік ранньої юності (від 14-15 до 18 років).

В основу цієї періодизації покладено поняття про провідну для кожного віку діяльність та суттєві новоутворення, що притаманні психіці неповнолітніх окремої вікової групи [10, с. 183]. Вважаємо, що віднесення до однієї групи неповнолітніх осіб віком від 14-15 до 18 років є дещо дискусійним, оскільки така група охоплює досить великий віковий період. Діти віком 14-15 років і 18 років характеризуються різними біологічними та соціальними ознаками, які суттєво впливають на їх характер, вчинки, вподобання тощо.

Дитина першої вікової групи (від 3 до 6-7 років), що вчинила суспільно небезпечне діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність не є суб'єктом правопорушення. Однак за результатами опитування практичних працівників ОВС, діти цієї вікової категорії часто беруть участь у кримінальному судочинстві в якості потерпілих та свідків, тому ця вікова категорія не повинна залишатися поза увагою вчених-криміналістів. Необхідно зазначити, що цього віку ще не навчається в школі, може відвідувати дошкільну установу. Дитина цього віку, що вчинила суспільно небезпечне діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність характеризується, у більшості випадків, тим, що зростає у неблагополучній сім'ї, сім'ї з низьким рівнем доходів та неповній сім'ї, тобто проживає з одним із батьків. Як правило, в сім'ї є інші малолітні діти, можуть бути старші брати або сестри, які є наставниками для менших. Ця категорія дітей, як правило, спілкується та проводить більшість часу зі старшими дітьми, одногрупниками дитячих установ, великий вплив на дитину має оточення батьків чи осіб, які піклуються про них. Така дитина, як правило, може здійснити дрібні проступки, наприклад, заволодіти за допомогою сили чи обману тим, що хочеться мати самому. Слід зауважити, що за статистичними даними МВС України, кожна четверта неповнолітня особа вчиняє правопорушення у віці 11 років. Вікова група дітей, які постійно вживають алкогольні напої також значно помолодшала та досягла позначки у 12 років.

Як зазначалося вище, через суттєві відмінності у біологічних та соціальних характеристиках дітей віку, так званої, ранньої юності (від 14-15 до 18 років), що проявляються у стані та структурі дитячої злочинності, вважаємо за доцільне зазначений віковий період поділити на два: 1) 14-16 років та 2) 16-18 років.

Неповнолітня дитина віком 14-15 років, що продовжує навчатися в загальноосвітній школі, часто підтримує товарисько-дружні відносини зі старшокласниками. Якщо ж дитина у зазначеному віці не продовжує навчання, то часто її

поведінка часто містить у собі елементи “дорослості”, “вседозволеності”, “безконтрольності” тощо.

Неповнолітня особа 16-17 років з проявами антисоціальної поведінки проявляє себе як авторитет по відношенню до молодших, проте прагне до накопичення знань та набуття досвіду (у тому числі й злочинного) від старших за нього осіб, друзів, які є повнолітніми правопорушниками.

У віці 17-18 років часто не зачислення до вищого навчального закладу є поштовхом для зміни вподобань, захоплень, осіб, з якими неповнолітній підтримує товарисько-дружні відносини тощо. У цей віковий період неповнолітня особа може вперше вчинити правопорушення.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, пропонуємо класифікувати осіб неповнолітніх правопорушників за віком таким чином: 3) від 11 до 14 років – особи підліткового віку; 4) від 14 до 16 років – вік ранньої юності; 5) від 16 до 18 років – юного віку. При цьому зауважимо, що граничний молодший вік у 11 років є віком хоча й не набуття особою статусу суб’єкта правопорушення, однак щодо дітей з 11 років вже може здійснюватися кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів виховного характеру.

Наступною підставою для класифікації неповнолітніх правопорушників є сімейний стан, за яким дітей можна поділити на а) повних сиріт, тих, що проживають: з опікунами; з усиновителями, у притулку; у виховній установі; у соціально-реабілітаційному центрі; не мають постійного місця проживання; б) тих, що мають одного з батьків та проживають: із матір’ю; із батьком; в) тих, що проживають у повних сім’ях.

За культурно-освітнім рівнем (за зайнятістю) неповнолітніх можна поділити на тих, що: не працюють і не навчаються; учнів загальноосвітньої школи; учнів професійно-технічного навчального закладу або іншого навчального закладу I або II рівня акредитації (училища, технікуми, коледжі тощо); студентів вищого навчального закладу; працюють; працюють і навчаються. У науковій літературі наводяться класифікації правопорушників за наступними підставами: 1) за соціально-демографічними ознаками (стать, вік, освіта); 2) за ознаками соціального становища і роду занять; 3) за ознаками місця

проживання і тривалості проживання; 4) за інтенсивністю і характером злочинної діяльності; 5) за даними про стан особи в момент вчинення злочину; 6) за видами вчиненого злочину [12, с. 402].

Щодо неповнолітніх правопорушників, заслуговує уваги їх наукова криміналістична класифікація, запропонована В. С. Кузьмічовим та Г. І. Прокопенко, які вважають доцільним поділ на чотири типи, зазначаючи при цьому, що відмінності між ними дещо умовні. До першого типу можуть бути віднесені особи, що вперше вчинили злочин; їх попередня поведінка і моральне обличчя досить позитивні. Зазвичай такі неповнолітні вчиняють незначні правопорушення під впливом конфліктної або надзвичайної ситуації.

До другого типу науковці відносять тих, хто теж вперше вчинив злочин під впливом ситуації, проте їх попередня поведінка далеко не бездоганна. Як правило, ці підлітки мають такі негативні схильності, як вживання спиртних напоїв, наркотиків, паління, втечі з дому тощо. Отже, в переважній більшості випадків правопорушники цих типів вчиняють протиправні діяння вперше.

Третій тип — це підлітки із загальною моральною деформацією. Вони вже вчиняли різні правопорушення, притягувалися до адміністративної відповідальності, направлялися до спеціалізованих навчальних закладів. Мотив і мета злочину формується у них під впливом ситуації, дорослої особи або більш зіпсованого однолітка. Більшість злочинів вчинюються ними спонтанно: участь в бійках, хуліганство, пограбування осіб, о знаходяться в нетверезому стані і тому подібне.

До четвертого типу відносять неповнолітніх осіб, у яких моральна деформація являє собою серйозну небезпеку для суспільства, поведінка носить стійкий антисоціальний характер. До цієї категорії належать також і раніше засуджені неповнолітні (умовно засуджені, звільнені достроково і т. і.) Це, як правило, особи, що ухиляються від роботи і навчання, об'єднуються у підліткові злочинні угруповання або входять до складу дорослої злочинної групи. Вони грубі, жорстокі, з ослабленим відчуттям сорому. Основна їх мета — користь,

збагачення, основні інтереси – азартні ігри, дозвільне проведення часу, випивка, секс тощо [13, с. 448]. Тобто, особи четвертого типу мають стійкий потяг до суспільно небезпечних та шкідливих діянь. Від третього типу неповнолітніх осіб їх відрізняє більш тривалий та стійкий антисоціальний характер поведінки, який підтверджується такими ж діями. Ці особи, характеризуються відбуванням в минулому покарання в спеціальних профілактичних установах, участю у злочинних групах неповнолітніх або участю у дорослих злочинних структурах.

Отже, результати аналізу запропонованих чотирьох типів неповнолітніх правопорушників дозволяє зробити висновок, що до перших двох типів неповнолітніх правопорушників, так званих, «необережних» та «ситуаційних» відносяться, в переважній більшості випадків, неповнолітні правопорушники віком до 14 років.

Російський вчений Л. Г. Тат'яніна класифікує неповнолітніх злочинців також на чотири основні типи: а) необережні, б) ситуаційні, в) з переважною протиправною спрямованістю, г) з стійкою протиправною поведінкою [14, с. 214]. У порівнянні з попередньою класифікацією Л. Г. Тат'яніна кожному типу надає назву, в залежності від характеристики неповнолітніх, що входять до тієї чи іншої групи. Також слід зазначити, що особа неповнолітнього певного (конкретного) типу, наприклад «ситуаційні» може мігрувати до типу «необережні», при правильній профілактичній діяльності. В той час, як постійні протиправні дії можуть перемістити неповнолітнього з типу «ситуаційних» до «неповнолітніх із стійкою протиправною поведінкою».

Аналіз наукових джерел, та статистичних даних МВС України свідчить про те, що правопорушення, вчинені неповнолітніми, мають в переважній більшості груповий характер, тобто вчиняються двома та більше особами.

Розглядаючи злочинні групи неповнолітніх з урахуванням характеристики особистості неповнолітніх правопорушників, що входять до її складу, а саме їх поведінки, особистісних характеристик, соціально-економічних причин вчинення ними протиправних діянь у складі групи, слушною вважаємо

криміналістичну класифікацію злочинних груп, запропоновану В. М. Биковим, який виділяє: випадкові групи, групи-компанії, організовані групи та злочинні організації [15, с. 134].

Результати аналізу наукових джерел та матеріалів слідчої практики показують, що часто неповнолітні йдуть на вчинення правопорушень після того, як проступки та менш тяжкі протиправні діяння не були вчасно припинені. Якщо випадкова злочинна група не була викрита після вчинення першого протиправного діяння, то вона переходить в категорію постійних, навіть професійних груп, виділяється її лідер, вчиняються більш підготовлені правопорушення. Спілкування учасників групи зводиться до обговорення антисуспільних діянь, аналізуються злочини, які вчиняються іншими, в результаті запозичується та переймаються прийоми, способи та методи протиправних дій. Такі товарисько-дружні відносини підтримуються вже спільно вчиненими та майбутніми антисуспільними діяннями. А правопорушення, з ненасильницьких переростають в насильницькі, такі, що відрізняються більшою жорстокістю в порівнянні з минулими правопорушеннями. Наприкінці зазначу, що підставою для класифікації неповнолітніх правопорушників є також види правопорушень, що ними вчиняються.

Як правило, неповнолітні особи найбільш схильні до вчинення майнових злочинів, а саме крадіжок та грабежів. Тобто протиправні діяння неповнолітні особи вчиняють із корисливою метою, з метою збагачення, привласнення, отримання будь-яким способом чужого майна. Далі, відповідно до статистики, найбільш часто вчинюваними є хуліганство, умисне тяжке тілесне ушкодження, розбій та зґвалтування.

Висновки. Криміналістичною класифікацією осіб неповнолітніх правопорушників є система розподілу неповнолітніх правопорушників за спільними ознаками або властивостями, які мають значення для ефективного розслідування кримінальних правопорушень.

Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, пропонуємо криміналістичну класифікацію осіб неповнолітніх правопорушників за наступними підставами:

- за статтю: а) жіноча, б) чоловіча;

- за віком: а) від 11 до 14-років – підлітковий вік, б) від 14 до 16 років – вік ранньої юності, в) від 16 до 18 років – юнацький вік;

- за сімейним станом: а) повна сирота, що проживає: з опікунами, з усиновителями, в притулку, у виховній установі, в соціально-реабілітаційному центрі, не має постійного місця проживання, б) має одного з батьків та проживає: з матір'ю, з батьком, в) проживає у овній родині (має батька й матір);

- за населеним пунктом місця проживання: а) житель села, селища міського типу, б) житель міста;

- за культурно-освітнім рівнем (за зайнятістю): а) не працює і не навчається, б) учень загальноосвітньої школи, в) учень навчального закладу I або II рівня акредитації (ПТУ, коледжу, технікуму тощо), г) студент вищого навчального закладу, г) працює, д) працює і навчається;

- за національністю та громадянством;

- за наявністю досвіду протиправної діяльності: а) правопорушення вчинено вперше; б) правопорушення вчинено повторно; в) застосовувалися примусові заходи виховного характеру;

- за участю в злочинних групах: а) участі не бере, вчинив правопорушення одноособово, б) бере участь у злочинній групі (у тому числі за участю дорослих), в) бере участь у організованій злочинній групі, г) бере участь у злочинній організації;

- за роллю, що виконує у злочинній групі: а) є лідером, б) є рядовим учасником;

- за товарисько-дружніми відносинами (зв'язками) із іншими членами злочинної групи: а) за спільністю проживання: сусідство по дому, по вулиці тощо, б) за захопленнями (вподобаннями): відвідування спортивних секцій, читання та обмін літератури; відвідування місць відпочинку тощо, в) за причетністю до антисуспільних груп (осіб), г) інші суспільні зв'язки: спільне навчання, робота, родинні зв'язки (батьки товаришують) тощо;

- за видами найчастіше вчинюваних правопорушень: а) корисливі: 1) крадіжка, 2) грабіж, б) проти громадського

порядку: 3) хуліганство; в) насильницькі; 4) умисне тяжке тілесне ушкодження, 5) розбій, 6) зґвалтування.

Література:

1. Словник української мови : в 11 т. / [Білодід І. К. та ін.]. – К. : Наукова думка, 1970–1980. – Т. 5 : Н-О / [ред. Л. А. Юрчук, В. О. Винник] – 19743. – 840 с.

2. Вікова психологія : [навч. посіб.] / за ред. Г. С. Костюка. – К. : Рад. школа, 1976. – 272 с.

3. Новий тлумачний словник української мови : в 4 т. / [уклад.: В. В. Яременко, О. М. Сліпушко]. – К. : Аконіт, 1998. – Т. 3 : ОБЕ-РОБ. – 1998. – 927 с.

4. Запухляк О. З. Вірогідність скоєння злочинів підлітками з акцентуаціями характеру / О. З. Запухляк // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна : зб. наук. праць. – Львів, 2008. – № 1. – С. 306–324.

5. Иванов П. И. Психология / П. И. Иванов. – [2-е изд.]. – М. : Учпедгиз, 1955. – 402 с.

6. Савчин М. В. Вікова психологія : [навч. посіб.] / М. В. Савчин, Л. П. Василенко. – К. : Академ-видав-во, 2006. – 360 с.

7. Гальперин П. Я. Актуальные проблемы возрастной психологии : [материалы к курсу лекций] / Гальперин П. Я., Запорожец А. В., Карпова С. Н. – М. : МГУ, 1978. – 118 с.

8. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України, 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

9. Про внесення змін до Положення про психологічну службу системи освіти України: Наказ Міністерства освіти і науки України від 2 липня 2009 р. № 616, зареєстр. в Міністерстві юстиції України 23 липня 2009 р. № 687/16703. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0687-099>.

10. Педагогічна психологія : [навч. посіб.] / Л. М. Проколієнко, М. Й. Боришевський, В. О. Моляко та ін. ; за ред. Л. М. Проколієнко, Д. Ф. Николенка. – К. : Вища шк., 1991. – 183 с.

11. Черненко Т. Проблеми соціалізації молоді в Україні. Аналітична записка / Т. Черненко // Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президентіві України: [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/571/>.

12. Александров Ю. В. Криминологія : [курс лекцій] / Александров Ю. В., Гель А. П., Семаков Г. С. ; Міжрегіон. акад. управл. персоналом. – К. : МАУП, 2002. – 295 с.

13. Кузьмічов В. С. Слідча діяльність: характеристика та напрями удосконалення: [Монографія] / В. С. Кузьмічов, Ю. М. Черноус. – К.: ЗАТ „ВИПОЛ”, 2005. – 448 с.

14. Татьяна Л. Г. Предварительное расследование уголовных дел о групповых многоэпизодных преступлениях несовершеннолетних : дис. канд. юрид. наук : 12.00.09 / Татьяна Лариса Геннадьевна. – Ижевск, 1998. – 214 с.

15. Быков В. М. Криминалистическая характеристика преступных групп : [учеб. пособ.] / В. М. Быков. – Ташкент :Ташк. ВШ МВД СССР, 1986. – 70 с.

УДК 343.132

Сергеева Д. Б.,
кандидат юридичних наук, доцент
старший науковий співробітник
кафедри правосуддя юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПОСТАНОВЛЕННЯ УХВАЛИ ПРО ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

На підставі результатів аналізу наукової літератури, кримінального процесуального законодавства України, а також узагальнень судово-слідчої практики надання дозволів на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, в статті розглянуті проблемні питання постановлення ухвал слідчого судді на їх проведення та надані пропозиції щодо шляхів їх усунення.

Ключові слова: досудове розслідування, негласні слідчі (розшукові) дії, юридичні (правові) підстави проведення, слідчий суддя, ухвала.